

HANDBOEK KABELS EN LEIDINGEN

Lansingerland

*Behorende bij uitgifte van een Leidingvergunning voor
werkzaamheden aan kabels en leidingen binnen Lansingerland*

Auteur: Nicole van Eck

Afdeling: Team Beheer, vakgroep Kabels en Leidingen

Versienummer: 1.0

Datum: 26 maart 2014

Corsanummer: T13.05421

INHOUDSOPGAVE

Inhoudsopgave	2
0. toepassingsbereik en wettelijk kader	4
1. Instemmingsbesluit: telecommunicatiebedrijven	4
2. Vergunning: energie- en waterbedrijven	4
3. Overige regelingen	5
A. begrippen	6
B. administratieve bepalingen	7
1. Soorten werkzaamheden	7
2. Melding aanvang/einde werkzaamheden	7
3. Aanvraag Leidingvergunning (groot werk)	8
4. Indieningsvereisten	8
5. Doorlooptijd	8
6. Geldigheid vergunning	8
7. Combiwerk en KLIC	8
8. Onderhoudstermijn	9
9. Leges	9
10. Overige financiële bepalingen	9
11. Storingen/calamiteiten	9
12. Werktijden	10
13. Schaderegeling	10
14. Handhaving	10
C. technische bepalingen	11
15. Het leggen van Leidingen	11
16. Maatregelen in verband met veiligheid en doorstroming verkeer, schriftelijke informatie omwonenden	11
17. Bereikbaarheid voor hulpdiensten	11
18. Bereikbaarheid bedrijven, winkels, woningen en openbare gebouwen	12
19. Groenvoorziening	12
20. Openbreken gesloten verharding	13
21. Werkzaamheden in bijzondere bestrating of in nieuwe verhardingen, na groot onderhoud of herinrichting	13
22. Grondwerk / herstel sleufbedekking	14
23. Terugbrengen in oorspronkelijke staat	14
24. Bemaling	14
25. Verwijderen Leidingen	14
26. Overtollige grond en vrijgekomen materialen	15
27. Bodemverontreiniging	15
D. overgangs- en slotbepalingen	16

28. Inwerkingtreding, overgangsbepaling en citeertitel	16
E. bijlagen	17

0. TOEPASSINGSBEREIK EN WETTELIJK KADER

Het Handboek heeft betrekking op de werkzaamheden in of op openbare gronden in verband met de aanleg, verlegging, instandhouding of opruiming van telecommunicatiekabels en op werkzaamheden in verband met de aanleg, verlegging, instandhouding of opruiming van elektriciteitskabels en gas- en waterleidingen. In dit hoofdstuk wordt het wettelijk kader en de grondslag nader uitgewerkt.

1. Instemmingsbesluit: telecommunicatiebedrijven

Op basis van de Telecommunicatiewet is voor werkzaamheden in of op openbare gronden door telecommunicatiebedrijven in verband met de aanleg, instandhouding of opruiming van kabels, de instemming van het college van burgemeester en wethouders vereist. Het college kan om redenen van openbare orde, veiligheid, het voorkomen of beperken van overlast, de bereikbaarheid van gronden of gebouwen dan wel ondergrondse ordening, in het instemmingsbesluit voorschriften opnemen. Deze voorschriften kunnen slechts betrekking hebben op:

- de plaats van de werkzaamheden;
- het tijdstip van de werkzaamheden;
- de wijze van uitvoering van de werkzaamheden;
- het bevorderen van medegebruik van voorzieningen;
- het afstemmen van de voorgenomen werkzaamheden met beheerders van overige in de grond aanwezige werken.

Daarnaast heeft de gemeenteraad bij verordening regels vastgesteld, die betrekking hebben op:

- de meldings- en beslistermijnen;
- de gegevens die bij de melding moeten worden verstrekt, waaronder het uitvoeringsplan;
- de wijze van uitvoering van de werkzaamheden bij aanleg, instandhouding en opruiming;
- het bevorderen van medegebruik van voorzieningen;
- het afstemmen van de voorgenomen werkzaamheden met beheerders van overige in de grond aanwezige werken;
- de wijze van melding en uitvoering van spoedeisende werkzaamheden in verband met ernstige belemmeringen of storing van de communicatie.

Deze regels zijn vastgelegd in de Verordening werkzaamheden kabels en leidingen Lansingerland 2014.

2. Vergunning: energie- en waterbedrijven

Energie- en waterbedrijven dienen op basis van artikel 5 van de Verordening werkzaamheden kabels en leidingen Lansingerland 2014 een vergunning aan te vragen voor het uitvoeren van werkzaamheden in of op openbare gronden inzake de aanleg, instandhouding of opruiming van kabels en leidingen.

Het college kan om redenen van openbare orde, veiligheid, het voorkomen of beperken van overlast, de bereikbaarheid van gronden of gebouwen dan wel ondergrondse ordening, in de vergunning voorschriften opnemen. Deze voorschriften kunnen slechts betrekking hebben op:

- de plaats van de werkzaamheden;
- het tijdstip van de werkzaamheden;
- de wijze van uitvoering van de werkzaamheden;
- het bevorderen van medegebruik van voorzieningen;
- het afstemmen van de voorgenomen werkzaamheden met beheerders van overige in de grond aanwezige werken.

Daarnaast heeft de gemeenteraad bij verordening regels vastgesteld, die betrekking hebben op:

- de meldings- en beslistermijnen;
- de gegevens die bij de melding moeten worden verstrekt, waaronder het uitvoeringsplan;
- de wijze van uitvoering van de werkzaamheden bij aanleg, instandhouding en opruiming;
- het bevorderen van medegebruik van voorzieningen;
- het afstemmen van de voorgenomen werkzaamheden met beheerders van overige in de grond aanwezige werken;

- de wijze van melding en uitvoering van spoedeisende werkzaamheden in verband met ernstige belemmeringen of storing van de communicatie.

Deze regels zijn vastgelegd in de Verordening werkzaamheden kabels en leidingen Lansingerland 2014.

Deze vergunning kabels en leidingen moet worden onderscheiden van een omgevingsvergunning. Een omgevingsvergunning is eerst vereist als de activiteiten verboden zijn bij een bestemmingsplan, beheersverordening of voorbereidingsbesluit.

3. Overige regelingen

Naast dit Handboek, zijn de volgende regelingen van toepassing:

- Verordening werkzaamheden Kabels en Leidingen Lansingerland 2014;
- De Algemene Plaatselijke Verordening gemeente Lansingerland (APV);
- Legesverordening gemeente Lansingerland 2014;
- Verkeersmaatregelen volgens de CROW, publicatie 96b, thans geldende druk;
- De CROW publicatie 250 "graafschade voorkomen aan kabels en leidingen";
- De standaard RAW bepalingen 2010, uitgegeven door de Stichting CROW;
- VNG Richtlijn Tarieven (graaf)werkzaamheden Telecom .
- WION (Wet informatie- uitwisseling Ondergrondse Netten)

Alle overige regelingen, verordeningen, richtlijnen en overeenkomsten blijven onverminderd van kracht, ook als daar in dit Handboek niet expliciet naar verwezen wordt.

A. BEGRIPPEN

Aanvrager	Een Aanvrager is een afgevaardigde of gemachtigde van de Leidingbeheerder, die een verzoek tot het leggen van een leiding bij de Gemeente doet.
Calamiteit of Storing	Een onverwachte gebeurtenis waarbij persoonlijk letsel of grote schade dreigt. Daaronder vallen: Rampen en zware ongevallen Ernstige leveringsonderbrekingen (bijvoorbeeld een ziekenhuis zonder stroom) Het gaat hierbij om situaties waarin graven noodzakelijk is om genoemde dreiging weg te nemen.
CROW	Het nationaal kenniscentrum voor verkeer, vervoer en infrastructuur.
Gemeente	Gemeente Lansingerland.
Groenvoorziening	Groenvoorziening is de verzameling van bomen, bosplantsoen, sierheesters, bodembedekkers, struikrozen, hagen, perkplanten, gazon, bermen en gras.
Leggen van Leidingen	Het leggen, omleggen, vernieuwen, herstellen, rijzen en verwijderen van Leidingen.
Leidingbeheerder	Bedrijven die eigenaar en/of beheerder zijn van Leidingen, evenals particulieren die na aanvraag vergunning verkregen hebben om Leidingen in de openbare grond te leggen worden beschouwd als Leidingbeheerder.
Leidingen	Alle zich in de Gemeente bevindende buizen bestemd voor de distributie van vaste stoffen, vloeistoffen en gassen, alsmede kabels, een en ander gelegen in, op of boven de grond, met alle daarbij behorende installaties.
Leidingvergunning	Een schriftelijke instemming (telecommunicatie) en/of vergunning (overig) van Burgemeester en Wethouders voor een of meer Leidingen, waaronder begrepen een netwerk van Leidingen.
MOOR	‘Meldpunt Opbrekingen Openbare Ruimte’ (MOOR) is een softwareprogramma waarin Leidingbeheerders hun werkzaamheden aan de openbare ruimte van de gemeente Lansingerland digitaal kunnen melden. Voor meer informatie, zie www.opbrekingen.nl . Lees voor ‘MOOR’ ieder ander mogelijk digitaal meldingssysteem dat op het moment van uitvoering van kracht is.
Openbare ruimte	Het in eigendom zijnde beheersgebied binnen de gemeentegrenzen.
Toezichthouder	Een Toezichthouder voert controle uit op naleving van de voorwaarden, welke verbonden zijn aan de verleende Leidingvergunning.
Vergunninghouder	Degene die in het bezit is van een door of namens Burgemeester en Wethouders verleende Leidingvergunning.
<i>Alle begrippen in onderhavig document, worden met een hoofdletter aangeduid.</i>	

B. ADMINISTRATIEVE BEPALINGEN

1. Soorten werkzaamheden

1.1 Binnen de Gemeente Lansingerland herkennen we drie soorten werkzaamheden te weten:

- Klein werk; Voor het uitvoeren van deze werkzaamheden is geen Leidingvergunning vanuit de Gemeente vereist, echter wel het doen van een melding. De werkzaamheden bestaan uit:
- a) werkzaamheden inzake de aanleg, instandhouding of opruiming van een huisaansluiting;
  - b) het maken van huisaansluitingen tot 10 meter
  - c) het uitvoeren van klein onderhoud of reparaties aan het netwerk met een totale lengte/graaf oppervlakte van minder dan 1,5 m² of 1,5m² in niet gesloten verhardingen/groen;
- Groot werk; Alle overige werkzaamheden. Voor het uitvoeren van deze werkzaamheden moet bij de Gemeente een Leidingvergunning aangevraagd worden. Daarnaast moet de Leidingbeheerders bij het starten van de werkzaamheden, deze melden bij de Gemeente.
- Calamiteit /storing; Voor deze werkzaamheden is geen Leidingvergunning vereist, echter wel het doen van een melding.

2. Melding aanvang/einde werkzaamheden

- 2.1 De Vergunninghouder heeft de plicht om de start van zowel klein werk als groot werk voor aanvang aan de Gemeente via MOOR te melden.
- 2.2 Indien de Gemeente van de Aanvrager geen melding in MOOR heeft ontvangen, heeft de Gemeente het recht om het gestarte werk direct te stoppen. Alle kosten van de werkzaamheden en de benodigde tijd van de Gemeente zijn voor rekening van de Vergunninghouder.
- 2.3 Tijdstip van aanmelden start werkzaamheden

Type Werk	Aanmelden werkzaamheden	Aandachtspunt:
Groot Werk	10 werkdagen vóór aanvang werkzaamheden	Bij groot werk is (tevens!) altijd een vergunning of instemmingbesluit nodig
Klein werk	3 werkdagen vóór aanvang werkzaamheden	Voor klein werk is geen vergunning of instemmingbesluit nodig en volstaat een melding
Calamiteit	Uiterlijk 24 uur na aanvang werkzaamheden	

- Indien u te laat meldt, geeft het systeem automatisch een waarschuwing. U kunt de melding daarna gewoon afronden. De Gemeente bepaalt of de melding dan wordt goed- of afgekeurd.
- 2.4 De Vergunninghouder dient maximaal 15 werkdagen na de beëindiging van de werkzaamheden, de straatwerkgegevens in MOOR te hebben ingevoerd. Hiermee worden de werkzaamheden beschouwd als zijnde afgemeld.
- 2.5 Indien een melding in MOOR is gemaakt maar de werkzaamheden vinden geen doorgang, kan tot 08.00 uur op de dag van de start van de werkzaamheden de melding in MOOR worden ingetrokken. Na 08.00 uur kan de melding nog uitsluitend telefonisch bij de vakgroep Kabels en Leidingen worden ingetrokken.
- 2.6 Combiwerkzaamheden dienen individueel per netbeheerder te worden gemeld.
- 2.7 Verschillende meldingen, zoals huisaansluitingen op dezelfde locatie, kunnen ook in één keer (cluster) worden gemeld. Voorwaarde is dat de werkzaamheden binnen een aaneengesloten periode worden uitgevoerd. De totale lengte van het tracé van de melding mag maximaal 100 meter zijn.

3. Aanvraag Leidingvergunning (groot werk)

- 3.1 De Leidingbeheerder heeft de verplichting om het verzoek voor de werkzaamheden in de Openbare ruimte schriftelijk (middels een aanvraagbrief; zie indieningsvereisten) aan de Gemeente kenbaar te maken
- 3.2 De Gemeente beoordeelt uw aanvraag op:
- de gevraagde uitvoeringsperiode
  - de impact voor de omgeving
  - het voorgestelde tracé
  - de manier van uitvoering

4. Indieningsvereisten

- 4.1 Een schriftelijke aanvraag moet voorzien zijn van de volgende bijlagen:
- Aanvraagbrief van en ondertekend door de Leidingbeheerder, met vermelding van het factuuradres, projectnummer en/of bestelnummer.
  - Minimaal 3 analoge werktekeningen¹, waarvan één exemplaar (voorzien van stempel) bij het verstrekken van de Leidingvergunning retour naar de Aanvrager gaat
- 4.2 Op verzoek van de Gemeente moeten de volgende documenten aanvullend worden aangeleverd door de Aanvrager:
- Uitvoeringsplan² in 3-voud;
  - Verkeersplan in 3-voud;
  - Bouwplaatsinrichting in 3-voud;
  - Onttrekking van grondwater in 3-voud;
  - Overzicht van maatregelen welke worden getroffen om schade aan openbare ruimte te voorkomen;
  - een opgave van de (bovengrondse)voorzieningen die worden geplaatst of verwijderd.
- 4.3 De Vergunninghouder is verplicht om bij afwijken van een goedgekeurd plan de Gemeente direct in kennis te stellen.
- 4.4 Indien een schriftelijke aanvraag niet compleet is, heeft de Gemeente het recht om de ontbrekende stukken alsnog te vorderen. Alle extra kosten, die door de Gemeente gemaakt worden om de Leidingvergunning alsnog te realiseren, komen voor rekening van de Aanvrager.
- 4.5 Op de werkplek moet de originele Leidingvergunning met de goedgekeurde tekening(en) aanwezig zijn. De Leidingvergunning en goedgekeurde tekening(en) moeten op eerste verzoek van de Toezichthouder van de Gemeente getoond worden.
- 4.6 Indien de Leidingvergunning en de goedgekeurde tekening(en) niet getoond kunnen worden is de Toezichthouder gerechtigd om de werkzaamheden stil te leggen. Alle kosten, die voortkomend door stillegging komen voor rekening van de Vergunninghouder.

5. Doorlooptijd

- 5.1 U ontvangt binnen 30 werkdagen een beslissing op uw aanvraag.

6. Geldigheid vergunning

- 6.1 De geldigheidsduur van een Leidingvergunning vervalt indien daarvan niet binnen zes maanden na datum afgifte Leidingvergunning gebruik van is gemaakt.
- 6.2 Een Leidingvergunning is door de Vergunninghouder eenmaal schriftelijk te verlengen met een tijdsduur van 3 maanden

7. Combiwerk en KLIC

- 7.1 Indien verscheidene Leidingbeheerders gebruik maken van één en dezelfde sleuf voor werkzaamheden aan Leidingen zullen deze ten aanzien van het aanvragen van de Leidingvergunning als afzonderlijke bedrijven gezien worden.
- 7.2 Het is de verantwoordelijkheid van de Vergunninghouder om tijdig de voorgenomen werkzaamheden te melden aan het KLIC.

¹ Zie bijlage voor eisen werktekeningen

² Zie bijlage voor eisen uitvoeringsplan

8. Onderhoudstermijn

- 8.1 Indien van toepassing heeft de Aanvrager rekening te houden met een onderhoudstermijn van 12 maanden voor elementenverharding inclusief belijning, groenvoorziening en berm/gazon.
- 8.2 De onderhoudstermijn gaat in op de dag van oplevering aan de Gemeente en eindigt op één jaar na deze oplevering;
- 8.3 De onderhoudstermijn is gericht op een zodanig deugdelijk herstel (verdichten en eventueel herstraten) dat gedurende deze termijn geen schades (zoals verzakkingen) ontstaan. Als die toch ontstaan worden die door en voor rekening van de Leidingbeheerder hersteld.
- 8.4 Minimaal 10 werkdagen voor het verstrijken van de onderhoudstermijn heeft de Leidingbeheerder de verplichting om dit schriftelijk te melden aan de Gemeente.
- 8.5 De Gemeente stelt vervolgens een einde onderhoudstermijn formulier op, die ondertekend wordt door zowel de Leidingbeheerder als de Gemeente.
- 8.6 Alle kosten die door de Gemeente voor onderhoud nodig zijn komen voor rekening van de Leidingbeheerder volgens de richtlijnen (graaf)werkzaamheden Telecom van de VNG.
- 8.7 De onderhoudstermijn komt te vervallen als vanuit de Gemeente werkzaamheden worden uitgevoerd op delen waarop een onderhoudstermijn rust.

9. Leges

- 9.1 Voor het verlenen van een Leidingvergunning zijn leges verschuldigd volgens de actuele legesverordening van de Gemeente;
- 9.2 De leges worden per aanvraag in rekening gebracht bij de Aanvrager;
- 9.3 De leges worden per jaar door de Gemeente bepaald;
- 9.4 De Leidingbeheerders worden door de Gemeente schriftelijk op de hoogte gebracht van wijzigingen in leges.

10. Overige financiële bepalingen

- 10.1 In de Openbare ruimte van de Gemeente, waar de werkzaamheden plaatsvinden, is de actuele Richtlijn (graaf)werkzaamheden Telecom, uitgegeven door de Vereniging van Gemeenten (VNG) van kracht voor de verrekening van herstelkosten. De Gemeente hanteert deze methode van verrekening voor alle graafwerkzaamheden ten aanzien van Leidingen.
- 10.2 Deze kosten, zijnde de degeneratiekosten, van het in de oorspronkelijke staat herstellen en de kosten van herstel van verzakkingen van wegen, trottoirs, voet- en rijwielpaden, bermen, plantsoenen en groenstroken, welke het gevolg zijn van het leggen en/of onderhouden van Leidingen, dienen aan de Gemeente te worden vergoed op basis van het bepaalde in de lijst van tarieven.
- 10.3 De tarieven voor herstelwerkzaamheden worden per jaar aangepast door de VNG, met uitzondering van onderhoud asfalt, bomen en struiken.
- 10.4 De Leidingbeheerders worden door de Gemeente schriftelijk op de hoogte gebracht van wijzigingen in de herstel tarieven.
- 10.5 De tarieven worden verrekend op basis van 1ste herstel door de Vergunninghouder en onderhoud door de Gemeente.
- 10.6 De kosten voor het omleggen van Leidingen op verzoek van de Gemeente bij een herinrichting of reconstructie van wegen worden in overleg met de Leidingbeheerder bepaald.

11. Storingen/calamiteiten

- 11.1 Ingeval van Calamiteiten in het openbaar gebied kan de Leidingbeheerder zonder overleg met de Gemeente overgaan tot het uitvoeren van werkzaamheden. De Leidingbeheerder heeft hierbij wel de plicht om de werkzaamheden direct na aanvang, doch uiterlijk binnen 24 uur van de Calamiteit, te melden bij de Gemeente zowel via MOOR als telefonisch.
- 11.2 De kosten voor de Gemeente bij Calamiteiten, die niet binnen 24 uur bij de Gemeente gemeld zijn, worden onherroepelijk in rekening gebracht bij de Leidingbeheerder.

12. Werktijden

- 12.1 Onder normale omstandigheden moet de uitvoering van het werk na aanvang, onafgebroken, met inachtneming van de werktijden genoemd in art 12.2 en met de meeste spoed worden voortgezet, en in de kortst mogelijke tijd worden beëindigd.
- 12.2 Er wordt gewerkt van maandag tot en met vrijdag tussen 07.00 en 17.00 uur.
- 12.3 Afwijken van de werktijden is alleen mogelijk na schriftelijke goedkeuring van de Gemeente
- 12.4 In afwijking van lid 1 kan de Gemeente na overleg met de Aanvrager de werktijden aanpassen.

13. Schaderegeling

- 13.1 De Leidingbeheerder is aansprakelijk voor schade die ontstaat vanwege door of namens hem uitgevoerde werkzaamheden.
- 13.2 De Leidingbeheerder stelt de Gemeente schadeloos voor alle materiële, vermogens en/of letselschade en daarmee verband houdende gevolgschade aan haar eigendommen, personeel en derden, voor zover de schade verband houdt met of voortvloeit uit het gebruik van de Leidingvergunning en/of de uitvoering van de werkzaamheden door of in opdracht van de Leidingbeheerder.
- 13.3 De Leidingbeheerder vrijwaart de Gemeente tegen elke vorm van schade die Gemeente zou kunnen lijden als gevolg van aanspraken van derden in verband met het gebruik, het aanwezig zijn, het aanbrengen en het onderhoud van, dan wel de eigendom, aanleg, instandhouding, wijziging of verwijdering van de werken ongeacht het tijdstip waarop het schadetoebrengende feit zich voordoet dan wel zich heeft voorgedaan en/of de schade zich manifesteert, tenzij de Leidingbeheerder aannemelijk kan maken dat de schade het gevolg is van het in gebreke blijven van de Gemeente zelf.
- 13.4 Schades ontstaan ten gevolge van de uitvoering van de werkzaamheden aan eigendommen van de Gemeente en/of derden dienen zo spoedig mogelijk te worden gemeld aan de Gemeente en/of de eigenaar van de beschadigde objecten.
- 13.5 De Leidingbeheerder dient alle kosten die voortvloeien uit de vergunde werkzaamheden en bijbehorende voorschriften te dragen, inclusief de opruimkosten vanwege beëindiging van de Leidingvergunning.
- 13.6 De Leidingbeheerder blijft ook na de uitgevoerde werkzaamheden aansprakelijk voor schade en gevolgschade die mogelijk ontstaat door de aanwezigheid van de door de Leidingbeheerder aangebrachte bovengrondse voorzieningen.
- 13.7 Op eerste aanzegging of aanschrijving door de Gemeente dient de schade door de Vergunninghouder binnen de daarvoor gestelde termijn hersteld te worden. Bij in gebreke blijven zal met het opleggen van een last onder bestuursdwang schadeherstel door de Gemeente op kosten van de Vergunninghouder plaatsvinden.

14. Handhaving

- 14.1 Het College zal handhavend optreden indien voorschriften niet worden nageleefd.

C. TECHNISCHE BEPALINGEN

15. Het leggen van Leidingen

- 15.1 Bij het Leggen van Leidingen mag niet afgeweken worden van het in de Leidingvergunning goedgekeurde tracé, tenzij sprake is van onvoorziene omstandigheden bij de uitvoering van de werkzaamheden. Op dat ogenblik vindt nader overleg met de Gemeente plaats.
- 15.2 De Vergunninghouder bepaalt voor aanvang van de werkzaamheden de juiste ligging van de reeds aanwezig Leidingen door het (doen) graven van proefsleuven van voldoende omvang en diepte.
- 15.3 De ligging van de Leidingen dient zoveel mogelijk te voldoen aan het gestelde in de normen NEN 1738 en NEN 1739 (ligging van Leidingen buiten en binnen de bebouwde kom) en NEN 12327 (stalen Leidingen boven 1 bar), tenzij partijen in onderling overleg anders overeenkomen.
- 15.4 De onderkant van de Leidingen moet tenminste 30 cm vrij blijven van de bovenkant van eventueel in het tracé van de Leidingen aanwezig riolering.
- 15.5 Wortels met een diameter groter dan één centimeter mogen niet worden afgehakt of beschadigd.
- 15.6 Waar hoofdtracés worden aangelegd dient gewerkt te worden conform het door de Gemeente aangewezen tracé.
- 15.7 Verharde bermen dienen gescheiden ontgraven en aangevuld te worden

16. Maatregelen in verband met veiligheid en doorstroming verkeer, schriftelijke informatie omwonenden

- 16.1 Indien van toepassing dient de Vergunninghouder in overleg te treden met Gemeente, brandweer en politie om te benodigde verkeersmaatregelen te bespreken. De aanwijzingen van de Gemeente, brandweer en politie zijn bindend.
- 16.2 De Vergunninghouder draagt zorg voor schriftelijke informatie aan omwonenden en eventuele andere belanghebbenden, tenminste 5 werkdagen voorafgaand aan de start van de werkzaamheden. Deze informatie moet de start, de duur/fasering en de aard van de werkzaamheden bevatten, inclusief eventueel te treffen tijdelijke verkeersmaatregelen.
- 16.3 Een kopie van de schriftelijke inlichtingen aan de bewoners, winkels en bedrijven wordt dezelfde dag aan de Toezichthouder van de Gemeente overhandigd, doch uiterlijk voor start aanvang van de werkzaamheden.
- 16.4 Alle kosten van de Gemeente, welke voortkomen uit het niet uitvoeren van artikel 16.1 komen voor rekening van de Vergunninghouder.
- 16.5 De Aanvrager of Vergunninghouder heeft de plicht om de benodigde verkeersmaatregelen te nemen volgens de publicatie 96B van de CROW. De Vergunninghouder kan slechts na schriftelijke goedkeuring van de Gemeente hiervan afwijken
- 16.6 Het onderhoud van verkeersmaatregelen zijn voor rekening van de Vergunninghouder.
- 16.7 In de weekeinden, op feestdagen, in winkelgebieden op koopavonden en op eventueel nader door de Gemeente aan te wijzen tijdstippen moeten de sleuven in de verharding aangevuld en tijdelijk dicht gestraat zijn. De sleuven door de bermen en groenstroken moeten dan tot de oorspronkelijke hoogte aangevuld zijn. De Vergunninghouder kan overeenkomen met de Gemeente om een werk 'open te laten liggen'. Hiervoor kan de Gemeente aanvullende eisen stellen ten aanzien van de afzetting en bescherming van de gebruikers. De kosten voor deze activiteiten komen voor rekening van de Vergunninghouder.
- 16.8 Bij niet voldoende genomen maatregelen bij het verlaten van een werk, worden de gemaakte kosten van de Gemeente in rekening gebracht bij de Vergunninghouder.

17. Bereikbaarheid voor hulpdiensten

- 17.1 De Vergunninghouder garandeert de bereikbaarheid van gebouwen voor de hulpdiensten.
- 17.2 Ten behoeve van de nood- en hulpdiensten gelden de volgende aanvullende voorwaarden:
  - a. Bij gebruik van de open weg moeten de navolgende maten worden gehanteerd om hulpdiensten een onbelemmerde doorgang te bieden:
    - Rijbaanbreedte: 4.00 meter

- Binnenbochtstraal: 5,50 meter
  - Buitenbochtstraal: 10,00 meter
  - Doorgangshoogte: 4,20 meter
  - Totaal gewicht: 25 ton
  - Max. asbelasting 11,5 ton
- b. De werkzaamheden dienen op zodanige wijze te worden uitgevoerd dat te allen tijde per rijrichting minimaal één rijstrook beschikbaar moet zijn
  - c. Een straat mag maar aan één kant worden afgesloten
  - d. De werkzaamheden dienen op zodanige wijze te worden uitgevoerd dat hulpverleningsvoertuigen te allen tijde een object tot op 40 meter kunnen benaderen
  - e. Bluswatervoorzieningen zoals brandkranen en droge stijgleidingen moeten door blusvoertuigen tot op maximaal 15 meter kunnen worden benaderd.
  - f. De horizontale afstand tussen een opstelplaats van een blusvoertuig en een bluswaterwinplaats, niet zijnde een brandkraan, mag maximaal 5 meter bedragen.
  - g. Gewone uitgangen en nooduitgangen van onder andere scholen, sporthallen, gemeenschapshuizen, bioscopen, cafés et cetera moeten worden vrijgehouden.
  - h. De vrije doorgang dient te allen tijde te zijn gegarandeerd over de volle breedte van de uitgangen en nooduitgangen (minimaal 2 meter afstand)

18. Bereikbaarheid bedrijven, winkels, woningen en openbare gebouwen

- 18.1 De bereikbaarheid van bedrijven, winkels, woningen en openbare gebouwen moet altijd gewaarborgd zijn en blijven.
- 18.2 De Vergunninghouder garandeert de doorgang van voetgangers en (brom)fietzers.
- 18.3 Bij het toepassen van loopplanken voor de bereikbaarheid moeten de loopplanken minimaal een breedte hebben van 0,8 m1.
- 18.4 Bij het toepassen van rijplaten voor de bereikbaarheid moeten de rijplaten minimaal een breedte hebben van minimaal 0,5 m1.

19. Groenvoorziening

- 19.1 Binnen de kwetsbare boomzone (de kroonprojectie + 1,5 m) mogen geen ontgravingen plaatsvinden. Ontgravingen binnen de kwetsbare boomzone is alleen mogelijk in overleg met en schriftelijke toestemming van de Gemeente.
- 19.2 Bij ontgravingen nabij bomen, dient een niet-verplaatsbare fysieke bescherming rondom de boom geplaatst te worden.
- 19.3 Bij ontgravingen nabij Groenvoorziening moeten de wortels beschermd worden voor uitdroging, vorst en beschadigingen.
- 19.4 Het wortelstelsel van de bestaande beplanting moet aan het eind van een werkdag aangevuld zijn met grond.
- 19.5 Het verlagen van de grondwaterstand nabij bomen is alleen mogelijk middels een gesloten bronbemaling en na overleg met en schriftelijke toestemming van de Gemeente.
- 19.6 Opslag van materialen, het plaatsen van keten en/of loodsen en het parkeren van voertuigen is binnen de kwetsbare boomzone (kroonprojectie+1,5 m) niet toegestaan.
- 19.7 Gazons dienen gestoken te worden en in rollen opgeslagen. Bij langdurige opslag de zoden nathouden.
- 19.8 Het herstellen van de beplanting en het inboeten van de beplanting gaat in opdracht van de Gemeente. De werkelijke kosten zijn voor rekening van de Vergunninghouder.
- 19.9 Het machinaal werken tot de grens van 1,5 m buiten de kroonprojectie van te handhaven bomen is alleen toegestaan na overleg met en goedkeuring van de Gemeente.
- 19.10 Indien de zijkant van een te graven sleuf binnen de kwetsbare boomzone (de kroonprojectie + 1,5 m) valt, moet het ontgraven van de sleuf gebeuren met de hand, waarbij de wortels intact moeten blijven.
- 19.11 Indien bij werkzaamheden binnen de kwetsbare boomzone (de kroonprojectie + 1,5 m) wortels beschadigd worden, moeten deze direct door een erkende boomverzorgingsdeskundige behandeld worden. De kosten zijn voor rekening van de Vergunninghouder.

- 19.12 Als blijkt dat bovengenoemde artikels niet gevolgd zijn, komen alle kosten voor herstel door de Gemeente alsnog voor rekening van de Vergunninghouder.

20. Openbreken gesloten verharding

- 20.1 Bij voorkeur worden de verhardingen niet opengebroken.
- 20.2 Leidingen moeten zoveel als mogelijk gelegd worden door middel van een gestuurde boring onder de verharding.
- 20.3 Bij het leggen van Leidingen onder asfaltwegen of toekomstige asfaltwegen dient de Vergunninghouder gebruik te maken van mantelbuizen, tenzij de toepassing hiervan in redelijkheid niet gevegd kan worden. In dat geval zal nader overleg met de Gemeente plaatsvinden.
- 20.4 Indien in uitzonderingsgevallen en onder nader te bepalen voorwaarden door de Vergunningverlener het openbreken van de gesloten verharding wordt toegestaan, dienen door/namens de Vergunninghouder tijdelijke voorzieningen te worden getroffen. De wijze waarop dit dient te worden uitgevoerd, wordt door de Gemeente per geval bepaald.
- 20.5 Als leidingsleuven onder asfaltverharding in open ontgraving worden aangebracht dan moet het asfalt worden gezaagd.
- 20.6 De minimale gezaagde sleufbreedte in de gesloten verharding dient 80 cm breed te zijn, dit in verband met het goed kunnen verwerken en verdichten van de nieuw aan te brengen gesloten verharding. Tussen de daadwerkelijk te graven sleuf en de zaagsneden/fundering dient minimaal 15 cm gehandhaafd te blijven om "onderholling" van de gesloten verharding/fundering te voorkomen.
- 20.7 Voor een lasgat geldt de minimale afmeting van 100x100 cm
- 20.8 Na graafwerkzaamheden in gesloten verhardingen wordt, na verdichting van de sleuf en herstel van de fundering de sleuf tijdelijk dichtgestraat d.m.v. betonklinkers, door/namens en voor rekening van de Vergunninghouder.
- 20.9 Indien belijningen bij graafwerkzaamheden worden onderbroken dient dit wederom hersteld te worden.
- 20.10 Het herstel van de fundering dient zodanig te geschieden dat deze gelijkwaardig is aan de oorspronkelijk fundering.
- 20.11 Opgenomen fundering dient opnieuw te worden aangebracht en aangevuld met gelijkwaardige bouwstoffen tot de oorspronkelijke laagdikte.
- 20.12 Het definitief herstellen van de gesloten verharding wordt verricht na een zettingsperiode van circa 1 jaar. Van gemeentewege zullen deze degeneratiewerkzaamheden worden uitgevoerd.
- 20.13 In bermen langs asfaltwegen is de afstand tot aan de verharding ten minste gelijk aan de diepteligging, tenzij anders wordt overeengekomen.

21. Werkzaamheden in bijzondere bestrating of in nieuwe verhardingen, na groot onderhoud of herinrichting

- 21.1. Werkzaamheden in bijzondere bestrating of werkzaamheden in nieuwe verhardingen die niet langer dan 5 jaar geleden zijn aangelegd en werkzaamheden binnen 5 jaar na groot onderhoud of herinrichting van openbare gronden, zijn in beginsel niet toegestaan.
- 21.2. In het vooroverleg tussen de Gemeente en de Leidingbeheerder wordt onderzocht of een alternatief tracé mogelijk is, waarover partijen het eens kunnen worden.
- 21.3. Indien geen alternatief tracé kan worden gevonden of indien de Leidingbeheerder het alternatieve tracé afwijst, zal de Gemeente herstel over de gehele straat- of trottoirbreedte eisen en kunnen er nadere voorwaarden worden gesteld om de kwaliteit van de bestrating te herstellen. Deze nadere voorwaarden kunnen onder andere zijn:
- a. Bij een trottoir of een tegelfietspad: van band tot band opnieuw verdichten en bestraten.
  - b. Bij een rijbaan: bredere herbestrating afhankelijk van de ligging en diepte van de sleuf, met een minimum van een halve rijbaan (bijvoorbeeld: bij een rijbaanbreedte van 6,00 meter en een sleufbreedte van minder dan 2,50 m dient de halve rijbaan herstraat te worden en bij een sleufbreedte groter dan 2,50 m (bovenkant sleuf) dient de hele rijbaan herstraat te worden).

22. Grondwerk / herstel sleufbedekking

- 22.1 De vergunninghouder doet het eerste herstel en neemt hierbij een garantietermijn van 12 maanden in acht (zie artikel 8)
- 22.2 Bij het aanvullen van de sleuf in klinkerbestrating moet de aanvulling bestaan uit ten minste 50 cm verdicht zand en in tegelverharding uit tenminste 30 cm verdicht zand.
- 22.3 Elementen verharding dient, ontdaan van vuil, in het oorspronkelijke verband hersteld te worden.
- 22.4 Alle verhardingen aftrillen, afstrooien en inwassen met brekerzand. De kosten voor het leveren van brekerzand zijn voor rekening van de Vergunninghouder.
- 22.5 Het herstel van sleuven met een elementenverharding dient daarnaast met voldoende overhoogte aangebracht te worden om de eerste zetting op te vangen.
- 22.6 De Vergunninghouder levert tekort komende grond. De kosten voor levering en controle van de grond zijn voor rekening van de Vergunninghouder.
- 22.7 Machinaal graven mag tot 0,50 m van aanwezige Leidingen (in het driedimensionale vlak). Er mag alleen afgeweken worden na overleg met en schriftelijke toestemming van de Gemeente en de betrokken Leidingbeheerders.
- 22.8 Machinaal graven is enkel toegestaan met behulp van hydraulische machines welke zijn voorzien van bakken zonder tanden Voordat met de werkzaamheden aangevangen wordt, moeten de Leidingen gelokaliseerd worden.

23. Terugbrengen in oorspronkelijke staat

- 23.1 De vergunninghouder heeft de verplichting om de situatie te herstellen in de oorspronkelijke staat (te denken valt oa aan straatmeubilair en overige zaken zoals paaltjes etc). Indien de gemeente een andere inrichting wenst zal dit in overleg met de aanvrager vastgelegd worden in een aanvullende overeenkomst.

24. Bemaling

- 24.1 De werkzaamheden dienen zo mogelijk te worden uitgevoerd in een droge sleuf.
- 24.2 Wanneer het plaatsen van bronnering noodzakelijk is, dan dient vóór aanvang van de werkzaamheden door/namens de Leidingbeheerder bij de verschillende bevoegde gezaggen (Hoogheemraadschap, DCMR en Provincie Zuid-Holland) te worden nagegaan of voor het onttrekken en de lozing van grondwater vergunningen moeten worden aangevraagd en/of meldingen moeten worden gedaan.
- 24.3 Indien bronneringswater op het gemeentelijke rioolstelsel moet worden geloosd, dient voor lozing op het riool schriftelijk toestemming te worden gevraagd van de Gemeente voor aanvang van de werkzaamheden.
- 24.4 Voor lozing op het oppervlaktewater (eventueel via riool) dient toestemming te worden gevraagd aan het desbetreffende waterschap.
- 24.5 De Leidingbeheerder moet zorgen voor het verkrijgen van alle benodigde vergunningen.

25. Verwijderen Leidingen

- 25.1 Leidingen en bijbehorende voorzieningen, die door een Leidingbeheerder blijvend buiten gebruik zijn of worden gesteld, dienen altijd gelijktijdig met het uitvoeren van leidingwerkzaamheden, en/of andere werkzaamheden aan het wegprofiel in het betreffende tracé, door/namens en voor rekening van de Leidingbeheerder te worden verwijderd tenzij anders wordt overeengekomen.
- 25.2 Indien het verwijderen van buiten gebruik zijnde Leidingen niet in verhouding staat tot de inspanningen die hiermee gemoeid zijn, kan besloten worden de Leidingen tijdelijk te laten liggen, zulks ter beoordeling van de Toezichthouder. Buiten gebruik zijnde Leidingen moeten op tekening(revisie) worden aangegeven door de Leidingbeheerder.
- 25.3 Niet verwijderde Leidingen blijven in eigendom en beheer van de Leidingbeheerder.
- 25.4 Het verwijderen van buiten gebruik zijnde Leidingen zal op eerste aanzeggen van de Toezichthouder door/namens en voor rekening van de Leidingbeheerder moeten plaats vinden.
- 25.5 De Leidingbeheerder is verplicht na het verlopen, opzeggen of geheel of gedeeltelijk intrekken van de vergunning, de Leiding binnen een door de Gemeente te bepalen tijdstip te verwijderen.

- 25.6 Wanneer Leidingen, die in openbare grond zijn gelegen blijvend hun functie verliezen, dient de Gemeente hiervan onverwijld in kennis te worden gesteld door de Leidingbeheerder.

26. Overtollige grond en vrijgekomen materialen

- 26.1 Uitkomende overtollige (licht) verontreinigde dan wel schone grond dient door/namens en voor rekening van de Vergunninghouder, na keuring conform het Besluit Bodemkwaliteit, te worden afgevoerd naar een daartoe bestemde inrichting.
- 26.2 Overige uitkomende grond/zand die vanwege de Gemeente niet mag worden teruggebracht dient door/namens en voor rekening van de Vergunninghouder, na keuring conform het Besluit Bodemkwaliteit, te worden afgevoerd naar een daartoe bestemde inrichting.
- 26.3 Eventuele tekortkomende grond dient op het werk ter beschikking te worden gesteld en verwerkt, door/namens en voor rekening van de Vergunninghouder.
- 26.4 Overige niet bruikbare materialen dienen na beëindiging van de werkzaamheden te zijn verwijderd door/namens en voor rekening van de Vergunninghouder.
- 26.5 Als overtollige grond en/of vrijgekomen materialen niet na beëindiging van werkzaamheden zijn afgevoerd, heeft de Gemeente het recht om deze grond/materialen zelf af te voeren naar een nader te bepalen plaats. Alle kosten, die nodig zijn voor deze afvoer door de Gemeente komen voor rekening van de Vergunninghouder.

27. Bodemverontreiniging

- 27.1 In een Leidingvergunning wordt aan de Aanvrager bij een bekende verontreiniging de bodemkwaliteit gemeld. De Vergunninghouder heeft de verplichting om bij twijfel de Gemeente direct in te lichten.
- 27.2 Indien meer duidelijkheid gewenst is over de milieuhygiënische bodemkwaliteit, ook in verband met eventuele grondafvoer, dan kan de Vergunninghouder een bodemonderzoek laten verrichten door een erkend onderzoeksbureau. De Vergunninghouder blijft te allen tijde verantwoordelijk voor eventuele risico's voor de volksgezondheid, veiligheid en het milieu voortvloeiende uit een aanwezige bodemverontreiniging, tenzij de Gemeente op grond van andere wet of regelgeving zelf verantwoordelijk / aansprakelijk is. De Vergunninghouder dient zelf aan te geven, indien een tracé door vervuilde grond gaat, of ze haar kabels en/of leidingen daarin wil leggen.
- 27.3 De Toezichthouder zal, indien de Vergunninghouder daarom verzoekt, een alternatief tracé aanbieden.
- 27.4 Bij graafwerkzaamheden dient de Vergunninghouder alert te zijn op onvoorziene bodemverontreinigingen.
- 27.5 Komt een Vergunninghouder vervuilde grond tegen die niet bekend is bij de Gemeente, dan dient het werk onmiddellijk te worden gestaakt en dient de Vergunninghouder dit direct te melden bij de Gemeente. Daarna kunnen er passende maatregelen worden genomen in samenspraak met de Gemeente.
- 27.6 Pas na toestemming van de Gemeente mag weer worden aangevangen met de werkzaamheden. Indien noodzakelijk dienen maatregelen getroffen te worden ter voorkoming van verspreiding van de verontreiniging dan wel risico's voor de volksgezondheid. In de regel kan de grond (welke deel uitmaakt van een groter geval) teruggeplaatst worden, op dezelfde wijze en onder dezelfde condities. Het kan echter wenselijk zijn dat de verontreinigde grond gesaneerd wordt en afgevoerd wordt naar een daartoe bestemde inrichting, waarna het ontgravingsvak aangevuld wordt met schone grond, door/namens en voor rekening van de Vergunninghouder. Het voornemen om (ernstig) verontreinigde grond af te voeren, dient vóór afvoer te worden voorgelegd aan de Vergunningverlener. (Ernstig) verontreinigde grond wordt niet afgevoerd voordat hierover een advies van de Gemeente is ontvangen.
- 27.7 Indien de veroorzaker van de bodemverontreiniging bij de Gemeente bekend is zal zij de Vergunninghouder op diens verzoek hiervan op de hoogte stellen.
- 27.8 Indien door de Gemeente acties worden ondernomen tegen de veroorzaker zullen daarin de belangen van de Vergunninghouder worden meegenomen.

D. OVERGANGS- EN SLOTBEPALINGEN

28. Inwerkingtreding, overgangsbepaling en citeertitel

- 28.1. Dit handboek treedt in werking op [datum].
- 28.2. Met inwerking treding van het handboek Kabels en Leidingen, vervallen de Algemene Voorwaarden Kabels en Leidingen 2005.
- 28.3. Dit handboek wordt aangehaald als: Handboek kabels en leidingen Lansingerland.
- 28.4. Dit Handboek is van toepassing op aanvragen en meldingen die na inwerkingtreding van dit Handboek zijn ingediend.

Aldus vastgesteld door de raad van de gemeente Lansingerland in zijn openbare vergadering van [datum].

De voorzitter,

De griffier,

Coos Rijdsijk

Kees van 't Hart

E. BIJLAGEN

Eisen werktekeningen

- voorzien van tekeninghoofd met een eenduidig tekeningnummer en datum,
- schaal 1 : 500,
- voorzien van een noordpijl,
- voorzien van de maatvoering van het tracé,
- voorzien van vermelding van aantal Leidingen,
- voorzien van vermelding materiaalsoort en diameter(s),
- Als bij een bestaand tracé gelegd wordt, moet aangegeven worden hoe dit gebeurt, zowel in horizontaal als verticaal vlak, door middel van een detaildoorsnede,
- Voorzien van de maatvoering ten opzichte van de naastliggende Leidingen (minimale afstand tot naastliggende Leidingen is 400 mm)

Eisen uitvoeringsplan

De Aanvrager dient, op verzoek van de Gemeente, een uitvoeringsplan in. In het uitvoeringsplan moeten de volgende gegevens vermeld staan:

- een omschrijving van de Leidingen die worden aangelegd, in stand gehouden of opgeruimd, alsmede een omschrijving van de voorzieningen die worden medegebruikt of voor medegebruik worden aangelegd;
- een omschrijving van de werkzaamheden die worden uitgevoerd;
- de contactgegevens van degene onder wiens verantwoordelijkheid de werkzaamheden worden verricht, inclusief een contactgegeven dat gedurende de uitvoering van de werkzaamheden de gehele dag bereikbaar zal zijn;
- een opgave van het voorgenomen tijdvak waarbinnen de werkzaamheden zullen plaatsvinden en, indien van toepassing, een opgave van de fasering binnen dit tijdvak;
- een aanduiding van de wijze waarop omwonenden en andere belanghebbenden vooraf in kennis worden gesteld van de werkzaamheden;
- een omschrijving van de maatregelen die om reden van openbare orde, veiligheid, het voorkomen of beperken van overlast, de bereikbaarheid van gronden of gebouwen, dan wel ondergrondse ordening zijn voorgenomen.
- Het uitvoeringsplan wordt voorzien van één of meerdere (werk)tekeningen waarop in ieder geval de aan te leggen, in stand te houden of te verwijderen Leidingen en de daartoe te verrichten werkzaamheden staan aangeduid.